

Khan'ın Dünya Okulu Kitabı Kapsamında Eğitimi Yeniden Düşünmek

Kılıç, Ayhan¹ <https://orcid.org/0000-0003-2829-6803>

Altınışik, Songül Prof. Dr.² <https://orcid.org/0000-0002-3861-3342>

Kılıç, Azize Aslıhan³ <https://orcid.org/0000-0001-8418-5433>

Öz

Gönderi Tarihi

27.07.2022

Kabul Tarihi

17.10.2022

Anahtar Kelimeler

Eğitimde Fırsat

Eşitliği,

Khan Akademi,

Dünya Okulu.

Toplumlar, vatandaşlarını kendi kültür kodlarına uygun olarak özgün bir eğitim süreci içerisinde yetiştirirler. O halde eğitimin iki önemli işlevinden söz etmek mümkündür. Eğitimin birinci önemli işlevi; bireylerin kabiliyetlerinin farkına varmalarını sağlamak ve onlara 21.yüzyıl becerileri kapsamında yeni beceriler kazandırmaktır. Eğitimin diğer önemli işlevi ise bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmak, toplumu ve insanlığı geliştirmek üzere çağın bilgi anlayışı ile önceki dönemlerden gelen birikimin doğru olanlarıyla etkileşime girmelerini temin etmek ve çağımıza uygun üretim yapma yollarını öğrenmelerini sağlamaktır. Bu araştırmada, Salman Khan'ın oldukça ilgi uyandıran "Dünya Okulu" adlı kitabının, özellikle gelecekteki eğitimin planlanması adına bir analizi ve değerlendirmesi yapılmıştır. Bu nedenle yazılı belgelerin veri kaynağı olarak titizlikle ve sistematik olarak incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden "doküman analizi" yöntemi benimsenmiştir. Araştırmada öğrencileri keşfetmeye ve üretmeye teşvik eden, öğrencilerin yaratıcılığını ortaya çıkaran, sezgisel öğrenmeyi ön planda tutan ve eğitim planlamasını kişisel öğrenme hızına göre belirleyen çevrimiçi tabanlı bir "Dünya Okulu" fikrinin gerçekleştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Within the Scope of Khan's the One World School of the Education Reimagine

Abstract

Received

27.07.2022

Accepted

17.10.2022

Key Words

Equal Opportunity

in Education,

Khan Academy,

World School.

Societies educate their citizens in a unique educational process in accordance with their own cultural codes. Therefore, it is possible to talk about two important functions of education. The first important function of education; to make individuals aware of their abilities and to provide them with new skills within the scope of 21st century skills. Another important function of education is to help individuals realize themselves, to enable them to interact with the knowledge of the age and the right ones from previous periods in order to develop society and humanity, and to enable them to learn the ways of making production. In this research, an analysis and evaluation of Salman Khan's book "The World School", which arouses a lot of interest, has been made especially for the planning of future education. For this reason "document analysis" method, one of the qualitative research methods, has been adopted in the careful and systematic examination of written documents as a data source. In the research it was concluded that an online-based "World School" idea that encourages students to explore and produce, reveals students' creativity, prioritizes intuitive learning and determines education planning according to personal learning speed can be realized.

¹ Kılıç Ayhan, Müdür Yardımcısı, MEB Açık Öğretim Lisesi, ayhankilic1980@gmail.com.

² Altınışik Songül, Prof. Dr., TODAİE, songulaltinisik@yahoo.com.

³ Kılıç Azize Aslıhan, Öğretmen, MEB Pursaklar Anaokulu, azize041454@gmail.com.

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski olan eğitim kavramı, Türkçe’de “eğmek” fiilinden türetilmiştir ve önceleri eğitim yerine “besleyip büyütme”, “görgü” ve “alıştırma” anlamlarını karşılayan “terbiye” sözcüğü kullanılmıştır (Devellioğlu ve Kılıçkını, 1982:440). Öyle ki terbiye sözcüğü, Arapça kökenli bir sözcük olup “düzeltmek”, “ıslah etmek” ve “çocuk yetiştirmek” anlamlarını da taşımaktadır (Şişman, 2014:6). Eski dildeki “terbiye” kelimesinin günümüzdeki karşılığı olan “eğitim” sözcüğü ise geniş anlamda öğretimi de içeren ve “yetiştirmek”, “geliştirmek” anlamlarına gelen bir kavramdır (Celkan, 2019:227).

Oldukça geniş bir anlam yelpazesine sahip olan eğitim kavramı, tarih boyunca çok çeşitli şekillerde ifade edilmiştir. Örneğin; Ahmet Cevdet Paşa eğitimi yemeden, içmeden öncelikli bir gerekliliğe koyarken Dante, “Ahali, ekmekten sonra talim ve terbiyeye muhtaçtır” sözüyle eğitimin önemine dikkat çekmiştir. Ertürk (1984) ise eğitimi, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlamıştır. Ertürk’ün bu tanımında iki önemli husus söz konusudur. İlki, bireyin “kendi yaşantısı yoluyla” davranış edinmesidir. İkincisi ise davranışın “istendik” olmasıdır. Bireyin kendi yaşantısı yoluyla öğrenmeye dâhil olması, bireyin eğitim içerisinde aktif rol alması olarak anlaşılırken, istendik davranış ifadesi ise toplum veya devlet tarafından bireyde oluşturulmak istenilen davranışlar olarak nitelendirilmektedir. Aslında istendik ifadesi, eğitimin amacını ortaya koymaktadır (Ertürk, 1984:15).

Eğitim, tüm dünyayı ilgilendiren çok önemli bir uğraş alanıdır. Bu nedenle, alanyazında eğitim ile ilgili çok çeşitli tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Bu tanımlamaların en önemlileri ise eğitimin bireysel ve toplumsal yönüne dikkat çeken tanımlamalardır. Birtakım eğitimci ve düşünür göre eğitim, doğuştan hiçbir melekesi olmayan bireyleri geliştirmeye yöneliktir. Bu yönüyle eğitim, bireyi esas almaktadır ve eğitimin bireysel gelişmeyi sağlayıcı yönüne vurgu yapılmaktadır. Bazı eğitimci ve düşünürler ise eğitimin bireyi de içine alan toplumsal gelişmeyi ve kalkınmayı sağlayıcı yönüne dikkat çekmektedirler. Bu yönüyle eğitim, toplumsal bir olgu olarak tanımlanmaktadır.

Eğitimin Bireysel Yönü

Aristo eğitimi; bireyin ahlâkî davranışlar kazanma aracı, Cicero; insan zihninin disipline edilmesi, Descartes ise insanın aklının doğru kullanmasını öğrenmek olarak tanımlamaktadır. Görüldüğü üzere üç düşünür de insanın zihnî ve ahlâkî yetilerinin geliştirilmesinde eğitimin rolünü anlatmaktadırlar (Şişman, 2014:7). Ünlü Türk düşünürü Farabi’ye göre eğitim, bireylerde zihinsel ve ahlâkî erdemler ile güzel sanatlarla ilgili estetik değerler yaratma ve özellikle bunlar içinde sağlam karakter oluşturma süreciyken, İbn-i Sina eğitimin amacını ahlâkî erdemlere erişmek olarak görmektedir. Öyle ki İbn-i Sina eğitimde gözlem yöntemine, bilgili olmaya, özgün düşünmeye, öğrenmede tekrara ve insanlar arasında hoşgörüyü önem veren önemli düşünürlerdendir (Binbaşıoğlu, 2014:24).

John Locke’a göre (2004) birey, aile çevresinde olup bitenleri taklit yoluyla öğrenmektedir ve böylece sahip olması gereken tüm insani davranışları edinmektedir. Eğitim ise bireyi şekillendirerek ona her türlü beceriyi kazandırmaktadır. Locke, “Eğitim Üzerine” adlı eserinde bu konuya dair şu açıklamayı yapmaktadır: “Şunu söyleyebilirim ki karşılaştığımız insanların on tanesinden dokuzunun iyi ya da kötü, yararlı ya da yararsız olması eğitimlerinden dolaydır. İnsanlar arasındaki büyük farklılıkları yaratan da budur” (Locke, 2004:13).

Rousseau, eğitimde bireyin haklarının ve yeteneklerinin gelişmesini savunmuş, eğitim sürecinde çocuklara saygı gösterilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Rousseau, ayrıca “Emile”

adlı eserinde tabiatın kucağında her şeyin iyi olduğunu, insan elinde her şeyin yozlaştığını ifade etmiştir. Ona göre insan, doğada yaşamak için gerekli olan her şeye içgüdüsel olarak sahiptir. Bu bağlamda eğitim sürecinde doğaya uyulması, çocuğun bireysel özelliklerine saygı gösterilmesi çok önemlidir. (Tüfenkçi ve Çetin, 2017:491).

Montessori göre çocuk, eğitim sürecinde serbest ve özgür bırakılmalıdır ve eğitim, çocuğun kendisini geliştirmesine yardımcı olmak üzere planlanmalıdır. Çocuğun bedensel, entelektüel ve duygusal potansiyeline tam anlamıyla ulaşması için gereken özgürlük, düzen ve özdisiplin yoluyla ulaşılabilecek bir özgürlük olmalıdır (Danişman, 2012:92).

Modern eğitimde ses getirmiş önemli eğitimcilerden Pestalozzi ve Froebel, eğitimde bireyi tekil olarak ele almışlardır. Bu tekil anlamda ele alma, bir anlamda eğitimin psikolojik yönüne vurgu yapmaktadır. Pestalozzi'ye göre eğitim, çocuğun güç ve yetilerinin doğal ve ahlâkî bir şekilde gelişmesidir. Bu bağlamda eğitim, bireyi yetiştirme yoluyla toplumsal sonuçlara hizmet etmelidir. Ama asıl öncelik bireyin geliştirilmesidir. Pestalozzi'nin öğrencisi olan Froebel ise eğitimin asıl amacının bireyin kişiliğini geliştirmek olduğunu belirtmiştir. Froebel de tıpkı Pestalozzi gibi çağdaş eğitim anlayışına sahip olup eğitimde yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi esas almıştır. Ona göre birey kazanacağı birtakım edinimleri, eğitim yoluyla kazanmaktadır (Çiydem ve Ahi, 2019:30).

Eğitimin Sosyal Yönü

Eğitimin sosyal rolü üzerinde duran Karl Mannheim, eğitimi dinamik bir süreç olarak görmektedir. Ona göre eğitim, bireylerin ve toplumların birlikte daha başarılı olmalarını sağlama görevini üstlenmektedir (Celkan, 2019:43). Devletçi eğitim görüşünün savunucusu Hegel'e göre ise eğitimde esas ilke tabiata uygunluk değil, kültüre uygunluktur. Birey; kendi okulu, ailesi, ana dili ve ahlâkî içerisinde yani tarihî bir toplum içerisinde vardır.

Weber'e göre eğitim, ekonomik ve sosyal faktörlerce şekillendirilmektedir (Celkan, 2019:75). Weber, teknolojik ve sanayileşmiş toplum içinde eğitimi ele alarak Karl Marx'ın düşüncesine paralel olarak toplumu ekonomik ve teknolojik anlamda ilerletecek bireyleri yetiştirme amacındadır. Bir başka düşünür John Dewey de eğitim sistemini toplumsal değişimin doğrudan aracı olarak görmektedir. Bu bağlamda Dewey okullara, bir reform toplumu olarak bakmaktadır. Onun düşüncesinde eğitim, toplumsal reformu gerçekleştiren araç konumundadır (Tezcan, 1997:12). Yani ona göre eğitim; hayata hazırlık değil, hayatın bizzat kendisidir ve yaşantıların devamlı surette yeniden oluşumudur. Bu anlamda eğitim, sosyal bir süreçtir (Varış, 1998:43).

Eğitimi toplumsal açıdan inceleyen ve eğitim sosyolojisinin temellerini atan Durkheim, eğitim için "Erişkin nesillerin, henüz içtimaî hayat için olgunlaşmamış nesiller üzerinde yaptığı tesirdir" tanımını yapmaktadır. Dolayısıyla eğitimin amacını da "çocuğun mensup olduğu ve olacağı siyasî cemiyet ile özel çevrenin gerektirdiği beden, zihin ve akıl hallerini yetiştirmek" şeklinde açıklamaktadır (Ülken, 2019:261). Sonuç olarak Durkheim, eğitimin toplumsal yönüne dikkat çekerek her toplumun eğitim anlayışının birbirinden farklı olacağını, bu nedenle her çocuğun mensup olduğu toplumun özelliğine göre eğitim alacağını ve o toplumun bir bireyi olacağını vurgulamaktadır.

Ziya Gökalp, Durkheim'in ayak izinden giderek eğitimin toplumsal yönüne dikkat çekmektedir. Hatta eğitimle ilgili şu tanımı yaparak Durkheim'in eğitim anlayışına ne kadar yakın olduğunu ispatlamaktadır: "Terbiye, bir cemiyette yetişmiş neslin henüz yetişmeye başlayan nesle fikirlerini ve hislerini vermesi demektir" (Tezcan, 1997:17). Ayrıca Gökalp, eğitim ile millî değerlerin bireylere aktararak devletin devamlılığının sağlandığını belirtmiştir.

Eğitim ve Kalkınma İlişkisi

Toplumdaki dezavantajlı kesimlerin koşullarını iyileştirmeye yönelik ortaya çıkan ve dış politikanın bir uzantısı olarak nitelendirilen kalkınma çabaları, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında zarar gören ülkeleri yeniden inşa etme ihtiyacının bir sonucu olarak hayatımıza girmiştir.

Kalkınmanın çok çeşitli tanımları yapılmıştır. Örneğin; Todaro ve Smith'e göre (2011) kalkınma; sosyal yapı ve tutumların yanı sıra ekonomik anlamda büyümenin sağlanması, gelir eşitsizliğinin azaltılması ve mutlak yoksulluğun ortadan kaldırılmasını içeren çok boyutlu bir süreçtir. Giddens'a göre (2006) kalkınma ise insanların etkin özgürlüklerini arttıran bir süreçtir. Fakat şunu unutmamalıyız ki kalkınma, her ne kadar ekonomik kalkınmayı kapsıyor olsa da toplumsal, kültürel ve siyasi boyutları da olan geniş bir kavramdır.

Toplumsal kalkınmanın temelini oluşturan eğitim, aynı zamanda bir insani haktır ve kalkınmanın itici gücüdür. Fırsat eşitliğini sağlamak adına en önemli bileşen de eğitimdir. Eğer bir toplumda eğitimde eşitlik sağlanamazsa eğitim, toplumsal kalkınmayı destekleyen bir araç olmak yerine toplumdaki eşitsizlikleri arttıran bir araç haline dönüşebilir. O halde fırsat eşitliğini kapsayan bir eğitim, toplumlar için uzun vadeli ekonomik büyümeyi sağlar, yeniliği ve sosyal uyumu teşvik eder (Ereş, 2021:137).

1960'lı yıllardan itibaren ortaya çıkan politik, teknolojik ve ekonomik gelişmeler, dünyanın küresel bir bütün haline gelmesine sebebiyet vermiştir (Ertürk, 1986:26). Ayrıca ulaşım ve haberleşme teknolojisindeki gelişmeler, günümüz dünyasında bilgi erişimini ve paylaşımını kolaylaştırmış ve alternatifleri genişletmiştir (Altan, 2018:1581). Dolayısıyla internet ve teknoloji ağı ile tüm dünyanın, her gelişmeden ve değişimden haberdar olmaya başlamasıyla birlikte eğitim alanındaki rekabet, üst seviyelere çıkmıştır. Böylece ihtiyaç duyulan insan profili de bu değişimlere ve gelişmelere göre yeniden şekillenmeye başlamıştır.

Bu araştırmada, Salman Khan tarafından yazılan ve dünyada oldukça ilgi uyandıran "Dünya Okulu" adlı kitabın, geleceğin okul ve eğitim sistemlerine dair tespitlerde ve çıkarımlarda bulunmak adına bir analizi ve değerlendirmesi yapılmıştır. Sonuç olarak geçmişte yaşanan sorunlara bulunan çözümler, bugün için yetersiz kalmaktadır. Yine aynı şekilde bugünün sorunlarına bulunan çözümler de gelecekte karşılaşılabilecek sorunların çözümünde yetersiz kalacaktır (Çağlar, 2015:5). O halde yeni dünya düzeninde insana yapılan en büyük yatırım olan ve toplumsal kalkınmanın temel şartı konumundaki okulların ve eğitim sistemlerinin; çocuğun keşfetme merakını besleyen, çocukların yaratıcılığını ortaya çıkaran, sezgisel olarak öğrenmenin tam olarak gerçekleşmesini sağlayan, kişisel öğrenme hızına göre eğitim planlanmasının yapıldığı ve herkesin ulaşabilmesi için internet temelli olan bir yapıya dönüştürülmesi gerekmektedir.

YÖNTEM

Araştırmada, yazılı belgelerin veri kaynağı olarak titizlikle ve sistematik olarak incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden “doküman analizi” yöntemi benimsenmiştir. Doküman analizi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir (Sak ve vd., 2021:228). Doküman analizi, nitel araştırmacılar için en kıymetli bilgi kaynaklarından biridir (Hoepfl, 1997:54).

Araştırmada veri toplamak için araştırma konusu hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesini içeren “doküman incelemesi tekniği” kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmada, Salman Khan tarafından yazılan “Dünya Okulu” adlı kitap, araştırmanın temel veri kaynağı olarak belirlenmiştir. Kitabın dışında Salman Khan ve Khan Akademi ile ilgili olarak internet temelli bir araştırma da yapılmıştır.

Araştırma; dört aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada; “Dünya Okulu” kitabının yazarı Salman Khan tanıtılmıştır. İkinci aşamada; Khan tarafından kurulan, “Dünya Okulu” adlı kitapta ayrıntılı olarak bahsedilen, dünyada ve ülkemizde her yaşta kişinin kullandığı bir çevrimiçi eğitim platformu olan Khan Akademi’den söz edilmiştir. Üçüncü aşamada; Khan tarafından yazılan ve dünyada oldukça ilgi uyandıran “Dünya Okulu” adlı kitabın; Giriş (Herkes, Her Yerde, Dünya Standartlarında Bedelsiz Eğitim), 1.Bölüm (Öğretmeyi Öğrenmek), 2.Bölüm (Parçalanmış Model), 3.Bölüm (Gerçek Dünyada), 4.Bölüm (Dünya Okulu) ve Sonuç (Yaratıcılık İçin Zaman Yaratmak) bölümlerinin analizi yapılmıştır. Dördüncü ve son aşamada ise üçüncü aşamada yapılan kitap analizi doğrultusunda geleceğin okul ve eğitim sistemlerinin nasıl olması gerektiğine dair tespitlerde ve çıkarımlarda bulunulmuştur.

BULGULAR

Salman Khan

ABD’nin Louisiana eyaletinde doğan ve Hindistan kökenli bir eğitimci olan Salman Khan, kendi adını taşıyan bir çevrimiçi eğitim platformu olan Khan Akademi’nin kurucusudur. 1998 yılında Massachusetts Teknoloji Enstitüsü’nü (MIT) bitiren Khan, üniversitenin elektrik mühendisliği ile bilgisayar bölümlerinden, “Bachelor of Science” ve “Master of Science” derecesiyle ve matematik alanından “Bachelor of Science” derecesiyle mezun olmuştur. Ayrıca Harvard İşletme Okulu’nda işletme yönetimi yüksek lisansını bitirmiştir. 2012 yılında Time Dergisi, Khan’ı her yıl yayınladığı yılın en etkili 100 ismi listesine dâhil etmiştir. Forbes Dergisi ise Salman Khan’ı kapak sayfasına koymuş ve "Bir Trilyonluk Fırsat" başlığıyla hikâyesini anlatmıştır (Sal Khan, 2022).

Khan Akademi

Khan tarafından kurulan Khan Akademi; aritmetikten fiziğe, finanstan sanat tarihine kadar on binden fazla ders videosundan oluşan büyük ve zengin bir çevrimiçi kütüphaneye sahip bir eğitim platformudur. Ayrıca Khan Akademi dünya standartlarında bilgiye istediğiniz zaman, istediğiniz yerden ulaşabileceğiniz ve istediğiniz hızda öğrenebileceğiniz bir çevrimiçi öğrenme portalıdır (Khan Akademi, 2022). Kişiselleştirilmiş eğitim anlayışıyla sunulan ders videoları, interaktif alıştırmalar, gelişmiş yönlendirme ve raporlama özellikleri ile öğrenme ya da öğretme süreçlerini içinde barındıran Khan Akademi; hem herkesin kendini geliştirebileceği bireysel bir öğrenme kaynağı hem de sınıflarda kullanılan önemli bir eğitim aracıdır. Bu nedenle Khan, Khan Akademi tarafından geliştirilen teknoloji ile geleneksel sınıf sisteminin tüm olumsuzluklarının ortadan kalkabileceğini, öğretmenlere özellikle öğrencilerin

bireysel ihtiyaçlarına özgü öğretim için daha fazla zaman verilebileceğini ve öğretmenlerin etkililiğinin arttırılabileceğini savunmaktadır. (Sal Khan, 2022).

Eğitimde fırsat eşitliği için herkese, her yerde, dünya standartlarında ve ücretsiz eğitim anlayışıyla yola çıkan ve herkese eşit ve bedelsiz eğitim fikri üzerine kurulan Khan Akademi, herkesin her şeyi öğrenebileceği sloganıyla bugüne kadar verdiği beş milyardan fazla ders içeriğiyle dünyanın en büyük ücretsiz çevrimiçi eğitim platformu olmuştur.

Khan Akademi'nin kuruluş amaçları; interaktif ders videoları ile aktif öğrenmeyi öğretmek, öğrenmenin zevkini yaşatmak, matematik ve fen bilimlerini sevdirmek ve dersler arasında öğrencilerin bağlantı kurmalarını sağlamaktır. Khan, Khan Akademi hakkındaki amacını; "Her yaştan çocuğun öğrenimini hızlandırmayı aklımızda tutarak içeriğimizi faydalı bulan herkesle paylaşmak istiyoruz" diyerek özetlemiştir.

2004 yılında Khan'ın Youtube'a yüklediği matematik ders videoları ile Khan Akademi'nin temelleri atılmıştır. Akademinin ilk öğrencisi ise Khan'ın kuzeni Nadia olmuştur. 2009 yılında Khan'ın işinden ayrılıp Khan Akademi'de profesyonel anlamda işe başlaması, Khan Akademi için bir dönüm noktası olmuştur.

2012 yılında Khan Akademi; altı milyon kullanıcıya, yüz kırk milyondan fazla ders videosu izlenme oranına, beş yüz bin alıştırma ve egzersize, üç bini aşkın Salman Khan'a ait ders videosuna ulaşarak internette en çok kullanılan eğitim platformu haline dönüşür. Böylece Khan Akademi, binlerce öğrenci tarafından kullanılan bir değer haline gelir. Bill Gates'in Aspen Fikirler Festivali'nde, Khan Akademi'nin bir hayranı olduğunu söylemesi ve çocuklarıyla beraber kullandığını ifade etmesiyle Khan Akademi için tüm kapılar açılmaya başlar. Öyle ki Salman Khan, "Bill Gates" tarafından tanışmak için ofisine davet edilir. Bu davet karşılığında Khan, Khan Akademi için toplamda beş milyon dolarlık bir hibe desteği alır. Ayrıca "Google" şirketi de Khan Akademi'nin çevrimiçi on farklı dile çevrilmesi için iki milyon dolarlık bir destekte bulunur. Böylece Khan Akademi, Amerika Birleşik Devletleri'nde yüz elli bin proje fikri arasında ilk beş fikre yapılan maddi desteği kazanır.

Sonuç olarak Khan Akademi; eski edilgen öğrenmenin olduğu sınıf modelini, yaş gruplarına göre oluşturulan sınıfları, aynı hızda ilerleyen ders müfredatlarını ve bireysel öğrenme yerine grup öğrenmeyi hedef alan eğitim sistemlerini eleştirmektedir. Ayrıca okulda öğretilenler ile gerçek hayatta öğrenilmesi gerekenler arasındaki farklılıkları, eğitim hakkında bilip konuşan politikacıları ve ebeveynleri, okullarda yapılan standartlaştırılmış test sınavlarını ve ABD'nin dünyadan taze ve iyi eğitilmiş zihin transferlerini de sert bir dille eleştirmektedir (Sal Khan, 2022).

Dünya Okulu

Khan, "Dünya Okulu" adlı kitabını, Khan Akademi ve eğitim alanındaki hedeflerini ve amaçlarını anlatmak için yazmıştır. Bu bağlamda kitabını; "Giriş", "1.Bölüm (Öğretmeyi Öğrenmek)", "2.Bölüm (Parçalanmış Model)", "3.Bölüm (Gerçek Dünyada)", "4.Bölüm (Dünya Okulu)" ve "Sonuç" olarak bölümlendirmiştir.

Giriş Bölümü

Kitabın giriş bölümünde, teknolojinin eğitimi taşınabilir, sınırlandırılmayan, esnek ve kişisel bir hale getirdiğinden bahsedilmiştir. Bu durumun, özellikle eğitimde fırsat eşitliğine ve eğitime erişilebilirliğe imkân vereceğini belirten Khan, böylece en kapsamlı, en açık ve en güncel müfredata ulaşabileceğini dile getirmiştir. Ayrıca Khan Akademi gibi çevrimiçi eğitim platformlarının sahip olduğu video arşivi ile bireylerin kötü eğitim deneyimlerini ortadan kaldırabileceğini vurgulayan Khan, böylelikle en düşük maliyetle verimli, aktif ve bireysel hıza bağlı öğrenmenin gerçekleşebileceğini belirtmiştir.

Birinci Bölüm: Öğretmeyi Öğrenmek

“Nadia’ya Öğretmek” adlı ilk konu başlığında; Khan Akademi’nin ilk öğrencisi ve aynı zamanda Salman Khan’ın kuzeni olan Nadia’dan bahsedilmektedir. Nadia, 2004 yılında, 6. sınıfın sonunda yapılan matematik seviye belirleme sınavında düşük not alır. Şube sistemi nedeniyle aldığı düşük notun sonucunda seviyesi daha düşük bir sınıfa yerleştirilme durumu ile karşı karşıya kalır. Khan, bunun üzerine Nadia’ya uzaktan matematik dersleri vermeye başlar ve bu süreç içerisinde Nadia hem kendisini hem de öğrenmenin ne demek olduğunu keşfetmeyi başarır. Sonuç olarak Khan bu başarısızlığın nedenlerini; okullarda standartlaştırılmış sınıf modeli nedeniyle tekrar aynı üniteye geri dönülmemesine, öğrencilerin farklı hızlarda öğrendiği gerçeğinin okullarda göz ardı edilmesine ve standart sınıf modelinde öğrencinin bilmediğini söyleyebilmesinin hemen hemen imkânsız olmasına bağlamaktadır.

“Gösterişsiz Videolar” adlı ikinci konu başlığında; öğrencilerin dikkat sürelerinin 10-18 dakika arasında değiştiği, fakat yapılan araştırmalar sonucunda bu durumun ders süreleri hesaplanırken çoğu zaman göz ardı edildiği belirtilmektedir. Bu bağlamda Khan Akademi’nin ilk videolarının 10 dakika olarak hazırlandığını, ancak bunun sebebinin bu araştırmalardan ziyade YouTube’un bu kadar sürelik videolara izin vermesi olduğu anlatılmaktadır.

“İçeriğe Odaklanmak” adlı üçüncü konu başlığında; bilgisayar temelli dersler sayesinde çok değerli bir zaman diliminin sınıf içinde serbest kaldığını belirten Khan, dolayısıyla öğretmenlere daha fazla öğretim fırsatı yaratıldığını ve böylece edilgen sınıf ortamının birer atölyeye dönüştüğünü vurgulamaktadır.

“Tam Öğrenme” adlı dördüncü konu başlığında; tam öğrenmenin öğrencilerin bir kavramı gerektiği gibi kavramadan daha ileri bir kavramı anlamalarının beklenmemesi gerektiğini ifade eden bir kavram olduğundan bahsedilmektedir. Yine bu bölümde Khan, 1922 yılında ABD’de “Washburne” tarafından uygulamaya konulan ve tam öğrenmenin temellerini oluşturan “Winnetka” planından bahsetmektedir. Öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun koşullar sağlanırsa bütün öğrencilerin öğrenebileceği düşüncesine dayanan bu planda, tam öğrenmede müfredatın zaman temelinde değil, anlama ve başarı hedefleri temelinde yapılandırılması gerektiğinden söz edilmiştir. Khan, bu planın ve tam öğrenme modelinin oldukça masraflı olması ve dünyadaki ekonomik sıkıntılar sebebiyle (1929 Buhranı) uzun yıllar unutulmuş rafa kaldırıldığını belirtmiştir.

“Eğitim Nasıl Gerçekleşir?” adlı beşinci konu başlığında; insanların öğrenmeye karar vererek kendilerini eğitmeye başladıklarını, okul ve öğretmenlerin ise sadece birer araç oldukları belirtilmektedir. Khan’a göre ise öğrenmede kavramlar ya da konular arası bağlantıları iyi kurarsanız, öğrenme daha kalıcı olacaktır. Çünkü bilgi süregendir. Müfredatları standartlaştırabilirsiniz, ama öğrenmeyi asla standartlaştıramazsınız.

“Boşlukları Doldurmak” adlı altıncı konu başlığında; mükemmel öğrenci diye bir şeyin olmadığı, her öğrencinin bazen zorlanabileceği vurgulanmaktadır. Çünkü her öğrenci bir şeyleri muhakkak unuttur ya da yanlış öğretim yöntemleri nedeniyle çok temel bazı kavram ve bağlantıları anlamayabilir. Kaçınılmaz olarak ortaya çıkan bu öğrenme boşlukları, Khan’a göre mutlaka tespit edilmelidir. Ancak geleneksel eğitim modeli ile bu pek mümkün değildir. Yine Khan’a göre tekrar, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır ve öğrenci, öğrenmede aktif olmaya zorlanmalıdır. Ayrıca internet temelli öğrenme, dersler arasındaki bağlantıları daha derin ve kalıcı bir biçimde anlama konusunda avantajlar sunmaktadır.

İkinci Bölüm: Parçalanmış Model

“Gelenekleri Sorgulamak” adlı birinci konu başlığında; eğitimi anlamlı şekilde değiştirmek ve öğretme ile öğrenmeyi bugünün gerçek dünyasıyla daha uyumlu hale getirmek istiyorsak bugünkü eğitim modelinin kaçınılmaz olmadığını anlamamız gerektiği belirtilmektedir. Ancak bir sistemi değiştirmek uzun vadeli bir süreçtir. Çünkü meslek grupları, dev yayınevleri ve sınava hazırlık kurumları bu sisteme bağlıdır. Yine bu bölümde Khan, bugün normal kabul edilen şeylerin bir zamanlar tartışmalı ve radikal kararlar olduğunu, bunların başında da ders ve öğrenim sürelerinin hesaplanma konusunun geldiğini söylemektedir.

Khan, standart eğitim modelinin tek tip insan yetiştirmek üzerine kurulduğunu, ders kitaplarındaki standartlaşmanın da bunu desteklediğini, ancak standartlaşmanın temelde kötü olmadığını, aslında eşitlik açısından oldukça önemli olduğuna da dikkat çekmektedir.

Khan, öğretme ve öğrenmenin tarihteki ilk biçimlerinin taklit etmeye dayalı olarak ortaya çıktığını ve zamanla her şeyi ebeveynlerin öğretemeyeceği fikri ortaya çıkınca da aktif öğrenmeye dayalı ilk meslek okulu olan ustalık-çıraklık sisteminin ortaya çıktığını belirtmektedir. Ayrıca Khan, bilginin insana onur kazandıran bir süreç olması ya da bilginin zengin insanlara bir ayrıcalık kazandırması konularına da bu bölümde değinmiştir. Sonuç olarak Khan, günümüzde hem beceri kazanmanın hem de kazanılan bilgi sayesinde bir statü kazanmanın daha önemli hale geldiğini söylemektedir.

“Prusya Modeli” adlı ikinci konu başlığında; 18. yüzyılda Prusya’da ortaya çıkan standart eğitim (k12) ya da sınıf modelinin amacının, sadık ve güdülebilir vatandaşlar yetiştirmek olduğu belirtilmektedir. Ayrıca bu modelin, siyasi telkinler için sınırsız fırsatlar sunduğu, ancak vergilerle desteklenen zorunlu kitle eğitimi gibi yenilikçi ve eşitlikçi yönünün de olduğu vurgulanmaktadır. Standart sınıf modelinin, Almanya’da orta sınıfın sayısını artırıp Almanya’nın kalkınmasına büyük katkı yaptığını belirten Khan, bu modelin tarihteki en ekonomik eğitim modeli olduğunu ve 19. yüzyılda Prusya’dan sonra ABD’de uygulanmaya başladığını dile getirmektedir.

Khan, 1892 yılında “ABD Ulusal Eğitim Kurumu Onlar Komitesi” tarafından eğitimin 6 yaşından 18 yaşına kadar (8 yıl ilköğretim 4 yıl lise eğitimi) sürmesi, kimya ve fizik derslerinin lisenin son yıllarına, İngilizce, matematik ve okuma derslerinin ise her yıl mutlaka verilmesinin ve öğrencilerin 8.sınıfta tamamen mesleki derslere yönlendirilmesinin asıl amacının akademik kariyere uygun öğrencilere, daha profesyonelce bir eğitim planlanmasının sonucu olduğuna dikkat çekmektedir. Özetle Khan, 120 yıllık bu eğitim modelinin hiç sorgulanmadığını, radikal değişikliklere hiç uğramadığını ve bugünkü şartlara hiç uyarlanmadığını belirtmektedir.

“Gravyer Peyniri Gibi Öğrenim” adlı üçüncü konu başlığında Khan; bugünkü eğitim sistemlerinin disiplinleri derslere böldüklerini, sonra bu dersleri birbirinden bağımsız ünitelere ayırdıklarını ve böylece konuların ayrı ve bağımsız olduğu fikrinin ortaya çıktığını, hâlbuki kavramların birbiri üstüne kurulduğunu belirtmektedir. Yine Khan, 75-80 ile sınıfta geçer not olarak geçen öğrencilerin, aslında ilgili dersi ya da konuyu tam olarak öğrenmeden geçmiş sayıldıklarını, yüzde yüz başarı elde edilse dahi bir müddet sonra tekrar yapılmadığında bu öğrenmelerdeki kalıcılığın tartışılır bir hale gelebileceğini söylemektedir. Bu nedenle geçmişinde hep başarılı olmuş, ama gravyer peyniri temelleri nedeniyle ileri bir dersi anlamayan öğrencilerin, her zaman duvara toslayacaklarına dikkat çeken Khan, sınıf modelinin en eleştirilecek kısmını, sınıfta işlenenlerin gerçek hayatta nasıl kullanılacağına dair öğrencilere herhangi bir bilgi verilmemesine bağlamaktadır.

“Testler ve Test Etme” adlı dördüncü konu başlığında Khan; “Testler gerçekte neyi test etmez?” sorusuyla tümdengelim dayanan bir bakış açısı ve eleştirel bir sorgulamayla konuyu açıklamaya çalışmaktadır. Khan’a göre testler, bir öğrencinin bir dersi öğrenme potansiyeli konusunda neredeyse hiçbir şey söylemez. Hatta öğrenilen şeyin ne kadar uzun süre akılda kalacağı hakkında da hiçbir şey söylemez. Testler, doğaları gereği kısmi ve seçicidir. O halde testler, bir dersin belirli bir alt başlığına dair bir öğrencinin hafızasının ve belki kavrayışının belirli bir andaki yaklaşık durumunu ölçmektedir. Sonuç olarak Khan, günümüzde okulların test sonuçlarını, bir öğrencinin doğuştan gelen becerisinin ya da potansiyelinin ölçüsü olarak kabul ettiklerini, ancak test sonuçlarını tek başına öğrencilerin potansiyelleri olarak değerlendirmenin, büyük ve geri dönülemez hatalara sevk edeceğini belirtmektedir.

“Yaratıcılığı Şubelere Ayırmak” adlı beşinci konu başlığında Khan; dünyanın her yerinde beyin gücüne ihtiyacın arttığını, ancak eğitim modelimizin ve onun hatalarla dolu test etme ve notlandırma sisteminin öğrencilerin tam potansiyellerine ulaşma şansını ellerinden aldığını ve bunun adının düpedüz yaratıcılığı şubelere ayırmak olduğunu söylemektedir. Günümüzde eğitim ve yaratıcılık konusunda iki durumun söz konusu olduğunu söyleyen Khan; ilkinin yaratıcılığın okullarda ihmal edilmesi olduğunu, diğerinin ise eğitimcilerin matematik, bilim ve mühendisliği yaratıcı olarak görmemeleri olduğunu belirtmektedir.

“Ev Ödevi” adlı altıncı konu başlığında; ev ödevleri ile ilgili çok sayıda tartışmanın olduğunu, bazı ebeveynlerin bunu doğru, bazılarının ise yanlış bulduğunu söylemektedir. Khan, oyun çağındaki çocukların çocukluklarını yaşamaları gerektiği düşüncesiyle dünyada bazı ülkelere tatil ödevi yasaklarının getirildiğini belirtmektedir. Özetle Khan, dünya genelinde ev ödevinin, ailelerin birlikte olabileceği zamanı değerlendirmenin bir yolu olarak görüldüğüne, hâlbuki ev ödevlerinin zenginlerin daha zengin ve fakirlerin ise daha fakir hale geldiği eşitsiz bir oyun alanına katkıda bulunduğu, sonuç olarak ev ödevlerinin standartlaştırılmış sınıf öğrenmelerinin yetersizliğine işaret ettiğine dikkat çekmektedir.

“Sınıfı Tersyüz Etmek” adlı yedinci konu başlığında Khan; internet tabanlı videolarla öğrencilere evde ders anlatımının gerçekleştirildiği, sınıf içerisinde ise ev ödevlerinin yapıldığı bir sistemde öğrencilerin eksik öğrenmelerinin farkına varabileceklerini belirtmektedir. Yine bu sistemle; öğretmenlerin, öğrencilere rehberlik edebileceği ve öğrencilerin de hem öğretmen hem de öğrenci olabilecekleri bir ortamın (akran etkileşimi) oluşabileceğini söyleyen Khan, böylece aktif öğrenmenin ortaya çıkabileceğini dile getirmektedir.

“Okul Ekonomisi” adlı sekizinci konu başlığında Khan; ABD’de 2008-2009 eğitim öğretim yılında devlet okulunda bir öğrencinin yıllık lise eğitim ücretinin, Rusya ve Brezilya’da kişi başına düşen GSYH’den daha yüksek bir rakam olan 10.499 dolar olduğunu belirtmektedir. Khan, eğitime harcanan paraların büyük bir çoğunluğunun ziyan edildiğini, örneğin ABD’de bir yılda öğrenci başına 10.000 dolar olan eğitim harcamasının, 30 kişilik bir sınıf için yaklaşık 300.000 dolarlık bir harcamayı kapsadığını, özel okullarda ise 20 kişilik sınıflarda bu rakamın 800.000 dolara kadar ulaştığını söylemektedir. Khan, bu paranın çok az bir kısmının öğretmen maaşına ve sınıf bakımına gittiğini, geriye kalan paranın da güvenlik görevlilerine, okul yöneticilerine ve futbol sahasının bakımı gibi yerlere harcandığını, ancak bunların doğrudan öğrencilerin eğitimine herhangi bir katkısının olmadığını vurgulamaktadır. Sonuç olarak Khan, bürokrasi ve ekonomi iyi yönetilirse öğretmen maaşlarının daha iyi bir hale getirilebileceğini ve öğretmen başına düşen öğrenci oranı düştüğünde ise her öğrencinin alabileceği öğrenme rehberliğinin artabileceğini belirtmektedir.

Üçüncü Bölüm: Gerçek Dünyada

“Teori ve Pratik” adlı birinci konu başlığında Khan; eğitimde çeşitli çılgınlıkların ve modaların var olduğuna, bunların hem harcanan zaman hem de para açısından masraflı, fazlaca genelleştirilmiş birer çıkmaz sokak olduklarına dikkat çekmektedir. Khan’a göre ilk çıkmaz sokak, insanların farklı öğrenme tarzları olduğu düşüncesidir. Khan, bazı insanların sözel, bazılarının ise görsel öğrenen olduğu düşüncesine dayanan bu görüşün eğitim hayatında büyük bir ticari pazara dönüştüğünü, otuz yıl boyunca bu görüşün denendiğini ve yapılan araştırmalarda öğrenme tarzlarına göre yapılan bu eğitimin, ölçülebilir bir etkisinin bulunmadığını saptandığını belirtmektedir. Khan, ikinci çıkmaz sokağın ise kesin olmamakla beraber doğruluğuna dair etkili kanıtlar bulunan kendine en uygun hıza göre izle videosunun ve sınıf egzersizlerinin, herhangi bir 300 kişilik ders anlatımından daha iyi olacağı fikrine dayandığını vurgulamaktadır.

“Khan Akademi Yazılımı” adlı ikinci konu başlığında; Khan Akademi’nin ilk üretilen yazılımının oldukça ilkel bir yazılım olduğu, bu yazılımla öğrencilerin konuyu tam anlayana kadar istedikleri kadar soru çözebildikleri anlatılmaktadır. Khan, öğrencilerin soruyu çözemediklerinde ise yazılımın doğru yanıt için gerekli ipuçlarını verdiğini, öğretmen için gerekli bir geri bildirim verisi bulunmadığını, ancak yeni yazılımın eklenmesiyle birlikte öğrencilerin doğru yanlış sayısının, hangi saatte ve ne kadar süre ders çalıştıklarının tespit edilebildiğini belirtmektedir. Özetle Khan, aslında asıl sorunun öğrencilerin ne öğrendiği değil, nasıl öğrendiğini anlamak olduğunu tespit etmiştir. Bu amaçla arka arkaya on soru yöntemini kullanmaya başlamıştır. Eğer öğrenci, bir konu ile ilgili on soruyu arka arkaya cevaplayabiliyorsa o konuyu öğrenmiş sayılacaktır. Böylece tahmin ve kafadan atma olayı, on soru üst üste doğru cevaplama etkisiz kalacaktır.

“Gerçek Sınıfa Geçiş” adlı üçüncü konu başlığında Khan; 2007 yılında Youtube videoları ve Khan Akademi’nin sanal ortamındaki eğitimden, gerçek hayattaki sınıf ortamına bu yöntemin nasıl aktarılacağı ile ilgili gerçek bir deneyim yaşar. Khan’ın ders videoları ve yazılımı, özel bir okulun yaz kampında kullanılmaya başlanır. Böylece Khan, yazılımın gerçek sınıftaki durumunu görme imkânı bulur. Khan, bu deneyimle tekrar yapmanın öğrenme boşluklarını doldurduğunu, öğrenmenin kalıcılığını artırdığını, ayrıca teknolojinin etkileşimi artırarak sınıfı daha insani bir ortama çevirdiğini fark eder.

“Eğlence ve Oyunlar” adlı dördüncü konu başlığında Khan; eğitimi verimli kılarak çocukların temel kavramları kısa sürede öğrenmesini ve başka öğrenme türleri için zaman kazanmalarının oldukça önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle Khan, eğlenerek ve yaparak öğrenme üzerine iki yaz öğrenme kampları ve sınıfları oluşturduğunu, kamplarda çocukların legolarla ve sensörlerle robot yaparak proje geliştirdiklerini, ayrıca “Paronaya Risk” adında öğrencileri ekonomi ve psikoloji alanlarında geliştiren bir masa oyununun da sıkça kullanıldığını belirtmektedir.

“Suya Atlamak” adlı beşinci konu başlığında Khan; Khan Akademi’ye San Jose Teknoloji Müzesi’nden ödül gelme ihtimali, siyahi bir öğrenciden gelen olumlu bir e-posta ve eşinin onayı sonucu Khan suya atlamaya yani Khan Akademi için tam zamanlı çalışmaya karar verir. Önceleri iş sebebiyle ekonomik sıkıntılar yaşar. Ancak Khan’ın hayatı, Bill Gates’in Aspen’deki Fikirler Festivali’nde Khan Akademi’nin bir hayranı olduğunu söylemesi ve çocuklarıyla beraber kullandığını itiraf etmesiyle tamamıyla değişir. Bill Gates’den toplamda 5,5 milyon dolarlık bir hibe desteği alan Khan, Khan Akademi’nin on farklı dile çevrilmesi için “Google” şirketinden de 2 milyon dolarlık bir bağış alır. Sonuç olarak Khan Akademi, ABD’de yüz elli bin proje fikri arasında ilk beş fikre yapılan maddi desteği kazanır.

“Los Altos Deneyi” adlı altıncı konu başlığında Khan; 2010 yılında “Los Altos” okullarıyla farklılaştırılmış eğitim kapsamında bir toplantı yaptıklarını, daha sonra ilgili okulun dördüncü sınıftan itibaren bu eğitim modelinin pilot uygulamasını başlatmak istediklerini öğrenir. İki tane beşinci sınıf şubesi ve iki tane de yedinci sınıf şubesine matematik dersleri için pilot uygulama başlatılır. Bir sonraki öğretim yılında ise tüm beşinci ve altıncı sınıflarda Khan Akademi yazılımı kullanılmaya başlanır.

“Tüm Yaşlar için Eğitim” adlı yedinci konu başlığında Khan; 2008 yılındaki ekonomik kriz ile ilgili yaptığı videoların çok ilgi gördüğünü, hatta CNN’nin 15 dakikalık canlı bir ders için Khan’ı programa davet ettiğini anlatmaktadır. Bu deneyimden sonra Khan, Khan Akademi’nin sadece okul çağı öğrencilerle sınırlı kalmaması gerektiğini, eğitimin her yaştaki insan için gerekli olduğunu düşünmeye başladığını belirtmektedir. Yani Khan’a göre eğitim, ömür boyu sürmelidir.

Yine bu bölümde Khan, yaşlı bireylerin öğrenme hızlarının daha yavaş olduğunu vurgulamaktadır. Yetişkinlerin ilişkilendirme yoluyla öğrenmelerinin ise daha iyi gerçekleştiğini söyleyen Khan, yetişkinlerin öğrenmeyi seçebildiklerini ve bu aktif seçim ile ortaya çıkan motivasyonun öğrenmeyi kolaylaştırdığını dile getirmektedir.

Dördüncü Bölüm: Dünya Okulu

“Belirsizliği Kucaklamak” adlı birinci konu başlığında Duke Üniversitesi’nden Profesör Davidson, dünyada bu yıl ilkokula başlayacak çocukların %65’inin daha dünyada icat edilmemiş işlerde çalışacaklarını belirtmektedir. Bu bağlamda Khan değişimin kesin olduğunu, ama bu değişimin nasıl olacağını belirsiz olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca önemli olanın öğrencilerin ne öğrenecekleri değil, nasıl öğrenebileceklerini öğretmek ve onları öğrenmeyi istemeye yöneltmek olduğunu dile getirmiştir.

“Öğrencilik Geçmişim” adlı ikinci konu başlığında Khan; günümüzde Khan Akademi’nin başkanı olan arkadaşı Shantanu’nun onun eğitim felsefesini tamamen değiştirdiğini anlatmaktadır. Khan, Shantanu’nun 10.sınıfta olmamasına rağmen testleri dışardan vererek “Kalkülüs” derslerine çalıştığını, kendisinin 10.sınıfta sadece “Cebir-2” dersi verildiği için üst seviye derslere çalışmayı uygun bulmadığını söylemektedir. Khan’ın okuluna dönüp matematik dersini testle dışardan vermek istediğini söylediğinde sana izin verirsek diğerleri de bunu yapmak ister cevabını aldığını, bu durumun Khan’ın eğitim felsefesine dair yeni bir fikri ortaya çıkardığını belirtmektedir.

Khan’a göre; eğer çocuklar kendi öğrenme hızlarına göre ilerleyebilirse daha mutlu ve daha verimli olacaklardır. Fikrinde ısrarcı olan ve boşlukları aramaya başlayan Khan, “Kalkülüs” derslerini almaya başlar ve lise son sınıfta, kendi okulu haricinde New Orleans Üniversitesi’nden matematik dersleri almaya başlar. Öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarmasına müsaade etmeyen bu sistemin yanlışlığını üniversiteye gidince daha iyi anlamaya başlar. Khan, üniversitede rutin gerçekleşen derslerin sanki dayanıklılık yarışması gibi olduğunu, ayrıca sınav öncesi öğrencilerin aktif çalışmaya başlamasının sınıfta öğrencilerin pasif olmalarından kaynaklandığını anlatmaktadır. Bu nedenle derslere girmemeye başladıklarını, arkadaşı Shantanu ile öğrendiklerini uygulayarak ders çalıştıklarını ve bu çalışma tarzının oldukça da verimli olduğunu söylemektedir. Üniversitede okurken üst sınıflardan bazı öğrencilerin bir üst sınıftan ders almayı tavsiye etmesinin Khan’da farklı bir bakış açısının gelişmesine neden olduğunu, bu sayede birden fazla bölümü iyi derecelere bitirebildiğini söyleyen Khan, sonuç olarak eğitim sistemlerinin öğrencilerin ne kadar öğrenebileceğine değil, en az ne öğrenmeleri gerektiğine yoğunlaşmaları gerektiğini belirtmektedir.

“Tek Derslikli Okulun Ruhü” adlı üçüncü konu başlığında Khan; çocukları yaşa göre gruplandırma ve sınıf olarak ilerletme modelinin, sanayileşme sonucu ortaya çıkan şehirleşmeyle birlikte kullanılmaya başlandığını ve ilk olarak çok derslikli okullarda uygulandığını anlatmaktadır. Ayrıca Khan, nüfus artışı nedeniyle çocukların gruplandırarak eğitime alınmalarının o dönem için gerekli olduğunu, böylece “Prusya Modeli” adını alan bu sistemle her şeyin kontrol altında tutulabildiğini belirtmektedir.

Khan, yaş grubuna göre müfredat oluşturmanın işleri kolaylaştırdığını, ancak sosyalleşme açısından sakıncalı bir durum oluşturduğunu belirten Khan, farklı yaşlardan oluşan grup etkileşiminin yaş grubuna göre her zaman daha verimli olduğunu dile getirmektedir. Sonuç olarak Khan geleceğin okulunun tek derslikli olması gerektiğini, şubelere ve yaş gruplarına göre çocukları ayırmadan, tek bir müfredatla sınırlamadan, etkileşimli, değişik yaş gruplarından oluşan, herkesin hem öğrenci hem de öğretmen olabildiği, öğretmenin akıl hocası olduğu bir okul fikrini öne sürmüştür.

“Takım Sporu Olarak Öğretme” adlı dördüncü konu başlığında Khan; öğrenciler kendi hızlarına göre öğreniyorlarsa, pekâlâ yirmi beş kişilik sınıfta tek bir öğretmen yerine, yetmiş beş veya yüz öğrencilik bir sınıfta üç ya da dört öğretmenin olduğu bir modelin kullanılabileceğini, bu durumun duygusallık ve pedagojik açıdan da mantıklı olduğunu, ayrıca öğretmenlerdeki tükenmişlik sendromunu da ortadan kaldıracağını söylemektedir. Böylece her öğretmenin güçlü ve zayıf yönünün ortaya çıkmış olacağını, farklı öğretim metodlarının kullanılabileceğini ve öğretmenlerin deneyimlerini artıracığını vurgulamaktadır.

Yine bu bölümde Khan; öğrencilerin, öğretmenleri ve takım koçlarını algılama biçimlerinin birbirinden farklı olduğunu, öğrencilerin takım koçlarına taparken öğretmenlerden nefret ettiklerini, bunun asıl nedeninin öğretmenlerin, takım koçları gibi dış dünyadaki rekabetçi hayata öğrencileri hazırlayamamasından kaynaklandığını dile getirmektedir.

“Kaosa Düzen Getirmek İyidir” adlı beşinci konu başlığında Khan; geleneksel sınıfta her şeyin düzenli olduğunu, öğrencilerin tıpkı bir orkestra gibi aynı anda kalemleri, defterleri ve kitapları çıkardıklarını, sessizlik içerisinde her gözün öğretmenin üzerinde olduğunu ve tek duyulan sesin tebeşirin tahtadaki cızırtısı olduğunu söylemektedir.

Khan’ın ideal sınıfı; farklı yaşlardan yüze yakın öğrencinin tek sınıfta olduğu ve herkesin aynı şeyi yapmak zorunda olmadığı bir sınıf ortamıdır. Bu sınıfta tek başına çalışmak isteyenler için sessiz köşelerin mevcut olduğunu belirten Khan, öğrencilerin beşte birinin bilgisayar temelli dersler ve egzersizler yaptıklarını, dört öğretmenden birinin onlarla ilgilendiğini ve öğretmenin öğrencilere rehberlik ettiğini dile getirmektedir. Geride kalan seksen öğrencinin ise ekonomi öğreneceği masa oyunlarıyla ilgilendiğini ve piyasa simülasyonlarını denediklerini söyleyen Khan, takımlara ayrılmış başka bir grubun ise robot tasarlayarak mobil uygulamalar geliştirdiklerini belirtmektedir. Diğer tarafta sessiz köşedeki öğrencilerin yaratıcı yazı çalışmaları yaptıklarını ve başlarında yine bu alanla ilgili olarak başka bir öğretmenin durduğunu anlatan Khan, sonuç olarak yaratıcılık ve ucu açık öğrenmelerin olduğu bu sınıf ortamının asla müfredatla sınırlandırılmadığını vurgulamaktadır.

“Yaz Mevsimini Yeniden Tanımlamak” adlı altıncı konu başlığında Khan; 21. yüzyıl için yaz tatilinin yeniden düşünülmesi gerektiğini belirtmektedir. Yaz tatilinin tarım toplumundan şehir toplumuna geçiş sürecinde aktarılmış ve modası geçmiş bir düşünce ve şu haliyle devasa bir zaman ve para kaybına neden olduğunu söyleyen Khan, bütün dünyada milyarlarca dolarlık eğitim kampüslerinin boş durduğunu vurgulamaktadır. Yine Khan, yaz tatili nedeniyle tıpkı bisikletin pedallarını çevirmeyi bırakınca tekrar pedal çevirmenin zor olduğu gibi yarım bırakılmış öğrenmelerin verimli olamayacağını, bu nedenle çocukların öğrendiklerini unutmaya başladıklarını ifade etmektedir. Ayrıca ekonomik durumu iyi olan

ailelerin çocuklarını gezilere, kamplara götürdüklerini, diğer çocukların aileleri işten dönünceye kadar televizyon izleyip bilgisayar oyunu oynadıklarını ve hiç kitap okumadıklarını dile getirmektedir.

Khan, geleceğin okulunda tıpkı şirketlerde olduğu gibi ihtiyaca binaen tatile istenildiği zaman çıkılabileceğini, çünkü herkesin kendi öğrenme hızında ilerlediğini, ders kaçırma gibi bir derdin bu yüzden olmadığını, okul deneyiminin yıl boyu sürdüğünü ve karma sınıflar olduğu için üst sınıfa geçmek gibi bir derdin olmadığını belirtmektedir. Dolayısıyla kısa zamanda tatil düşüncesinin kalkmayacağını düşünürsek Khan Akademi gibi internet temelli çözümlerin tatillerde daha sık kullanılabileceğini, böylece öğrenmenin devam edebileceğini, öğrenilen bilgilerin de tekrar edilebileceğini belirten Khan, öğretmenlerin de geribildirim ekranı ile öğrencilerini takip edebileceğini söylemektedir.

“Karnelerin Geleceği” adlı yedinci konu başlığında Khan; okul başvurularının ulusal sınırlar içerisinde daha çok arttığını, ancak okul kapasitelerinin aynı kaldığını, bu yüzden büyük şirketlerin eleman alırken ince eleyip sık dokuduklarını dile getirmektedir.

Yine Khan’a göre geleneksel okullar, öğrencileri sadece notla değerlendirmektedir ve not ortalamaları genelde öznelidir. Çünkü standartlaştırılmış testler ne öğrenildiğini gösterir, ama ne öğrenebileceğini, yani öğrencinin kapasitesini göstermez. Bu nedenle okul ve işverenler, üçüncü şahıslardan referans mektupları ve adayların yazdığı denemeleri de notlarla birlikte değerlendirmektedir. Sonuç olarak Khan notların kalkması gerektiğini, tam öğrenmede nota gerek olmadığını, tek notun “A” olduğunu, testleri ucu açık sorularla zenginleştirmek gerektiğini, öğrenci değerlendirmesini de süregelen ve yıllara yayılmış bir anlatı ve yaratıcı işlerden oluşan bir portfolyo ile yapmak gerektiğini belirtmektedir.

“Hizmet Edilmeyenlere Hizmet Etmek” adlı sekizinci konu başlığında Khan; herkese, her yerde, dünya standartlarında bedelsiz eğitim sunmak gibi bir fikri olan Khan Akademi’nin özellikle dezavantajlı kesimlere hitap ettiğini dile getirmektedir. Sonuç olarak Khan bilgisayar temelli, öğrencinin kendi hızında ilerleyen öğrenme sürecinin bütün dünyada koşulları eşitlemeye yönelik bir fırsat yarattığını, bunun maliyetinin de son derece düşük olduğunu, ucuz tabletler, DVD’ler ya da CD’lerle fakir öğrencilerin de bu hizmete ulaşabilmelerinin mümkün olduğunu ve Khan Akademi’deki ders videolarının değişik dillere çevirmenin de son derece kolay olduğunu söylemektedir.

“Referansların Geleceği” adlı dokuzuncu konu başlığında Khan; işverenlerce bilinen ve seçici bir okuldan mezun olan birinin, fakir bir aileden gelmiş ve yerel bir okuldan iyi notlarla mezun olmuş çok zeki ve çalışkan bir çocuğa göre her zaman yeğleneceğini söylemektedir. Oluşturulacak “mikro-referans sistemi” ile herkesin belirli bir alanda seçkin bir diploma sahibinin bildiğini kanıtlayabileceğini, bunun için ders kitaplarını, Khan Akademi’yi veya aileden birinin vereceği özel dersleri kullanabileceğini, böylece ihtiyaç duyulan referansların daha ucuza mal edilebileceğini belirten Khan, bu uygulamanın bireyler arasında fırsat eşitliği yaratacağını dile getirmektedir.

“Üniversite Başka Nasıl Olabilir?” adlı onuncu konu başlığında Khan; üniversite eğitimini ihtiyaçlarımız doğrultusunda nasıl değiştirebiliriz sorusuna cevap bulmaya çalışmaktadır. Khan öğrencilerin, üniversite eğitimi sonucunda iş bulmak ve entelektüel deneyim kazanmak istediklerini, ancak üniversitelerin çok az pratik sınırlamayla entelektüel hakikatlerin ve saf araştırmanın peşinden gidilebilmesi için gerçek dünyadan yalıtılmış yerler olduğunu dile getirmektedir.

Khan, şu an yaz stajlarının işverenler tarafından zeki ve yetenekli öğrencilerin keşfi için kullanıldığını, notların keşfedilmek için çok önemli olmadığını, bu durumun ilk olarak bilgisayar yazılım şirketlerince uygulanmaya başladığını söylemektedir.

Sonuç Bölümü: Yaratıcılık İçin Zaman Ayırmak

“Yaratıcılık İçin Zaman Yaratmak” adlı konu başlığında Khan; zeki, disiplinli ve yüksek not almanın yeterli olup özgün ve özel olmanın önemsenmediği, akranlarından yalıtılmış, pasif ve katı bir müfredat programı içinde standartlaştırılmış ve kontrollü bir geleneksel eğitim modeli içinde olduğumuzu belirtmektedir.

Sonuç olarak “Dünya Okulu”; çocuğun doğal meraklarını keşfetmeyi ve beslemeyi sağlamalı, çocukların yaratıcılığını ortaya çıkarmalı, sezgisel olarak öğrenmenin tam olarak gerçekleşmesini sağlamalı, kişisel öğrenme hızına göre planlanmalı ve herkesin ulaşabilmesi için bilgisayar temelli olmalıdır.

Aşağıda belirtilen Tablo 1’de, kitabın bölüm ve konu başlıklarında vurgulanan hususlara dair çıkarımlara ve ifadelere yer verilmiştir.

Tablo 1.

Kitap bölümlerinde vurgulanan hususlara dair çıkarımlar ve ifadeler

Bölüm	Bölüm Adı	Konu Başlığı	Çıkarımlar/İfadeler
Giriş	Giriş	Herkese, Her Yerde, Dünya Standartlarında Bedelsiz Eğitim	Teknolojinin eğitime olumlu etkileri.
Birinci Bölüm	Öğretmeyi Öğrenmek	Nadia’ya Öğretmek	Standart sınıf modelinin bireysel öğrenme hızını olumsuz etkilemesi.
		Gösterişsiz Videolar	Sınıf ortamında dikkat süresinin ders süresi hesaplamasına katılmaması (10-18 dakika).
		İçeriğe Odaklanmak	Bilgisayar temelli derslerin avantajları.
		Tam Öğrenme	Tam öğrenmede müfredatın zaman temelinde değil, anlama ve başarı hedefleri temelinde yapılandırılması.
		Eğitim Nasıl Gerçekleşir?	Müfredatın standartlaştırabilmesi ama öğrenmenin asla standartlaştırılmaması.
İkinci Bölüm	Parçalanmış Model	Boşlukları Doldurmak	Tekrarın, öğrenmenin ayrılmaz bir parçası olması ve öğrencinin öğrenmede aktif olmaya zorlanması.
		Gelenekleri Sorgulama	Eğitimin anlamlı şekilde değiştirilmesi, öğretme ve öğrenme eyleminin bugünün gerçek dünyasıyla daha uyumlu hale getirilmesi için bugünkü eğitim modelinin kaçınılmaz olmadığına farkına varılması.
		Prusya Modeli	120 yıllık k12 Prusya eğitim modelinin hiç sorgulanmaması, radikal değişikliklere hiç uğramaması ve bugünkü şartlara hiç uyarlanmaması.
		Gravyer Peyniri Gibi Öğrenim	Sınıf modelinde, sınıfta işlenenlerin gerçek hayatta nasıl kullanılacağına dair öğrencilere herhangi bir bilgi verilmemesi.
		Testler ve Test Etme	Günümüzde okulların test sonuçlarını, bir öğrencinin doğuştan gelen becerisinin ya da potansiyelinin ölçüsü olarak kabul etmesi.
		Yaratıcılığı Şubelere Ayırmak	Günümüzdeki eğitim modellerinin hatalarla dolu test etme ve not sisteminin, öğrencilerin tam potansiyellerine ulaşma şansını engellemesi.
Ev Ödevi	Ev ödevlerinin, standartlaştırılmış sınıf öğrenmelerinin yetersizliğine işaret etmesi.		

Tablo 1 (Devamı).*Kitap bölümlerinde vurgulanan hususlara dair çıkarımlar ve ifadeler*

Bölüm	Bölüm Adı	Konu Başlığı	Çıkarımlar/İfadeler
Üçüncü Bölüm	Gerçek Dünyada	Sınıfı Tersyüz Etmek	İnternet tabanlı videolarla evde ders anlatımının gerçekleştirildiği ve sınıf içerisinde ise ev ödevlerinin yapıldığı bir sistemde öğrencilerin eksik öğrenmelerinin farkına varabilmesi, öğretmenlerin öğrencilere rehberlik edebileceği ve öğrencilerin hem öğretmen hem de öğrenci olabilecekleri bir öğrenme ortamının oluşabilmesi (akran etkileşimi).
		Okul Ekonomisi	İyi yönetilecek bürokrasi ve ekonomi ile öğretmen maaşlarının daha iyi bir hale getirilebilecek olması ve öğretmen başına düşen öğrenci oranı düştüğünde ise her öğrencinin alabileceği öğrenme rehberliğinin artacak olması.
		Teori ve Pratik	Eğitimde çeşitli çılgınlıklardan veya modalardan biri olan insanların farklı öğrenme tarzları olduğu düşüncesinin hem harcanan zaman hem de para açısından masraflı, fazlaca genelleştirilmiş birer çıkmaz sokak olması.
		Khan Akademi Yazılımı	Asıl sorunun öğrencilerin ne öğrendiği değil, nasıl öğrendiğinin tespit edilmesi.
		Gerçek Sınıfa Geçiş	Teknolojinin sınıf içinde etkileşimi artırarak sınıfı daha insani bir ortama çevirmesi.
		Eğlence ve Oyunlar	Eğlence ve oyunların eğitimi daha verimli kılması ve çocukların temel kavramları kısa sürede öğrenmelerine olanak vererek başka öğrenme türleri için zaman kazandırması.
		Suya Atlamak	Başarmak için bazen risklerin göze alınmasının gerekmesi.
Dördüncü Bölüm	Dünya Okulu	Los Altos Deneyi	2010 yılında “Los Altos” okullarıyla farklılaştırılmış eğitim kapsamında dördüncü ve beşinci sınıflar düzeyinde matematik dersleri için Khan Akademi’nin kullanılması ve başarılı sonuçlar elde edilmesi.
		Tüm Yaşlar İçin Eğitim	Khan Akademi’nin sadece okul çağı öğrencilerle sınırlı kalmaması, eğitimin her yaştaki insan için gerekli olduğu fikri.
		Belirsizliği Kucaklamak	Önemli olanın öğrencilerin ne öğrenecekleri değil, nasıl öğrenebileceklerinin öğretilmesi ve onların öğrenmeyi istemeye yöneltilmesi.
		Öğrencilik Geçmişim	Çocukların kendi öğrenme hızlarına göre ilerleyebilmelerinin onları daha mutlu ve daha verimli yapacak olması.
Dördüncü Bölüm	Dünya Okulu	Tek Derslikli Okulun Ruhunu	Sanayileşme sonucu ortaya çıkan şehirleşmeyle birlikte kullanılmaya başlayan çocukları yaşına göre gruplandırma ve sınıf olarak ilerletme modelinin, farklı yaşlardaki grup etkileşimini ve sosyalleşmeyi olumsuz etkilemesi ve tek çözümün karma derslik olması.
		Takım Sporunu Olarak Öğretme	Öğrencilerin takım koşullarına taparlarken öğretmenlerinden nefret etmesinin asıl nedeninin, öğretmenlerin dış dünyadaki rekabetçi ve zorlu hayata öğrencileri gerektiği gibi hazırlayamamasından kaynaklanması.

Tablo 1 (Devamı).

Kitap bölümlerinde vurgulanan hususlara dair çıkarımlar ve ifadeler

Bölüm	Bölüm Adı	Konu Başlığı	Çıkarımlar/İfadeler
		Kaosa Düzen Getirmek İyidir	İdeal sınıfta farklı yaşlardan öğrencilerin tek sınıfta olması, herkesin aynı şeyi yapmak zorunda olmaması, bilgisayar temelli derslerle yaratıcılık ve ucu açık öğrenmelerin desteklenmesi ve sınıfın asla müfredatla sınırlandırılmaması.
		Yaz Mevsimini Yeniden Tanımlamak	Yaz tatili fikrinin, tarım toplumundan şehir toplumuna geçiş sürecinde ortaya çıkan modası geçmiş bir düşünce olması ve bu düşüncenin çağımızda büyük bir zaman ve para kaybına neden olması.
		Karnelerin Geleceği	Tam öğrenmede nota gerek olmaması, çünkü tek notun “A” olması, bu nedenle testlerin ucu açık sorularla zenginleştirilmesi ve öğrenci değerlendirmesinin süregelen ve yıllara yayılmış bir anlatı ve yaratıcı işlerden oluşan bir portfolyo ile yapılması gereği.
		Hizmet Edilmeyenlere Hizmet Etmek	Herkese, her yerde, dünya standartlarında bedelsiz eğitim sunmak gibi bir fikri olan Khan Akademi’nin özellikle dezavantajlı kesimlere hitap etmesi.
		Referansların Geleceği	Mikro-referans sistemi.
		Üniversite Başka Nasıl Olabilir?	Öğrenciler, üniversite eğitimi sonucunda iş bulmak ve entelektüel deneyim kazanmak isterlerken, üniversitelerin çok az pratik sınırlamayla gerçek dünyadan yalıtılmış yerler olması/ Yaz stajlarının, günümüzde işverenler tarafından zeki ve yetenekli öğrencilerin keşfi için kullanılması/ Notların, keşfedilmek için çok önemli olmaması.
Sonuç		Yaratıcılık İçin Sonuç Yaratmak	“Dünya Okulu”; çocuğun doğal merakını ve yaratıcılığını keşfetmeyi sağlamalı, sezgisel olarak öğrenmenin tam olarak gerçekleşmesini sağlamalı, kişisel öğrenme hızına göre planlanmalı ve herkesin ulaşabilmesi için bilgisayar temelli olmalıdır.

Farklı Kaynaklarda Eğitimi Yeniden Düşünmek

Hecht (2022) “Demokratik Okullar” adlı eserinde (Khan’ın “Dünya Okulu” adlı kitabında bahsettiği gibi) okulların, öğrencilerin farklı özelliklerine yoğunlaşarak onları dış dünyaya daha demokratik ve uygun bir şekilde hazırlaması gerektiğini savunmuştur. Hecht’e göre (2022) okullar, 20. yüzyılın başlarında insanları çok da demokratik olmayan bir şekilde sadece fabrikalarda çalışmak üzere hazırlamışlardır. Günümüzde ise okullar, bilgi yaratmanın önemine uygun bir şekilde eğitim vermeye çalışmaktadırlar. Bu bağlamda Hecht (2022), okullarda öğrencilerin ders notlarına göre zayıf, orta ve başarılı olarak nitelendirildiklerini, ancak Khan’ın “Dünya Okulu” kitabında vurguladığı gibi her insanın zayıf, orta ve başarılı yanlarının olduğunu, bu nedenle öğrenci değerlendirmesinde tek ölçütün ders notları olmaması gerektiğini dile getirmektedir.

Hecht (2022) 42 farklı ülkede uygulanan alternatif bir okul örneği olarak demokratik okullarda, öğrencilerin kendi eğitim planlarını yaptıklarını ve okul bölgesinin bir okul alanı olarak kullanılabildiğini belirtmektedir. Ayrıca Khan'ın "Dünya Okulu" kitabında olduğu gibi öğrencilerin derse girme zorunluluğunun olmadığını, ne öğrenmek istediklerini, nasıl ve ne zaman öğreneceklerine kendilerinin karar verdiğini ve okullarda birçok proje ve ders seçeneğinin olduğunu söyleyen Hecht (2022), öğrencilerin okullarında kendi danışmanını seçebildiğini ve her hafta bir saatliğine kendi ilgi alanına uygun olarak seçtiği danışmanı ile görüşebildiğini ifade etmektedir. Sonuç olarak Hecht (2022), demokratik okullarda sınavlara hiç ihtiyacın olmadığını, çünkü öğrenci danışmanlarının öğrencileri kapasitelerine ve yeteneklerine göre hayata hazırladıklarını dile getirmektedir.

Hooks "Sınırları Aşmayı Öğretmek: Özgürlük Pratiği Olarak Eğitim" adlı kitabında, eğitimin özgürleştirilmesi (eleştirel pedagoji), gerçek ve kalıcı öğrenmenin keşfedilmesi meselelerine değinmektedir. Hooks (2021) da tıpkı Khan gibi okul farklılıklarını ortadan kaldıracak ideal sınıf ve okul ortamını yaratmaya çalışmıştır. Sınıf ortamını, eleştirel sorgulama ve karşılıklı diyalogla nitelendirilen bir alan olarak yeniden tasavvur eden Hooks, öğretmenlerin ve öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme ihtiyacı içerisinde eleştirilere açık bir konumda olması gerektiğini ifade etmiştir. Khan'ın "Dünya Okulu" kitabında belirttiği gibi Hooks (2021) da klasik eğitim anlayışında sınıf ortamının aktif olan öğretmen ve pasif olan öğrenciler üzerine kurulduğunu, hâlbuki sınıf ortamının özgürlükçü, baskıdan uzak, yaratıcı ve eş zamanlı yetkilendirilmiş bir öğrenme topluluğu olması gerektiğini vurgulamaktadır. Aynı zamanda Hooks, tıpkı Khan gibi okul ile hayatı ayıran görünmez duvarları yıkmaya çalışmaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Khan, "Dünya Okulu" adlı kitabında; günümüzde standartlaştırılmış ve kontrollü bir geleneksel eğitim modelinin kullanıldığını, bu eğitim modelindeki asıl sorunun öğrencilerin ne öğrendiği değil, nasıl öğrendiğini anlamak olduğunu, ayrıca geleneksel eğitim modelinin en eleştirilecek yanının sınıfta işlenenlerin gerçek hayatta nasıl kullanılacağına dair öğrencilere herhangi bir geri dönüt vermemesi olduğunu söylemiştir. Ona göre; yüz yirmi yıllık geleneksel eğitim modeli hiç sorgulanmamış, radikal değişikliklere hiç uğramamış ve bugünkü şartlara hiç uyarlanmamıştır. Bu nedenle tam öğrenme konusunda çok çeşitli eğitim faaliyetleri yürütülmesine rağmen sınıf ortamında tam öğrenmenin gerçekleşmesi hala sağlanamamıştır. Ayrıca geleneksel eğitim modeli, disiplinleri derslere bölüp dersleri de birbirinden bağımsız ünitelere ayırmaktadır. Oysaki konular ve kavramlar birbirinden ayrı ve bağımsız değildir.

Khan'a göre geleneksel eğitim modelinde gerçekleştirilemeyen "bireysel hıza bağlı aktif öğrenme", "en kapsamlı, en açık ve en güncel müfredatı sunma", "bireylerin öğrenme düzeylerini fark edebilmelerini sağlama", "teknolojinin eğitimi taşınabilir, sınırlandırılmayan, esnek ve kişisel bir hale getirmesine olanak sağlama", "eğitimde fırsat eşitliğine ve eğitime erişilebilirliğe imkân verme" gibi önemli eğitim sorunları Khan Akademi gibi internet temelli çevrimiçi eğitim platformları ya da eğitim videoları ile çözülebilecektir. Çünkü Khan'a göre internet temelli öğrenme, hem dersler arasındaki bağlantıları daha derin ve kalıcı bir biçimde anlama konusunda avantajlar sunmaktadır hem de öğretmenlerin konu anlatımı için harcadıkları zaman dilimini, öğretmenlerin öğrencilerin öğrenmelerine rehberlik etmelerini kapsayan serbest bir zaman dilimine dönüştürmektedir. Böylece öğretmenlere daha fazla öğretim fırsatı verilerek edilgen sınıf ortamı atölyeye dönüştürülmektedir. Bu sayede öğrenci de öğrenme sürecinde aktif rol alabilmektedir.

Sanayileşme sonucu ortaya çıkan şehirleşmeyle birlikte kullanılmaya başlayan çocukları yaşa göre gruplandırma ve sınıf olarak ilerletme modeli, farklı yaşlardaki grup etkileşimini ve sosyalleşmeyi olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuzlukların en belirginini, işlenen konuya ya da

üniteye geri dönülmemesi ve öğrencinin bilmediğini sınıf içinde özgürce söyleyememesi sonucu ortaya çıkan eksik öğrenmelerdir. Khan'a göre tek çözüm, karma dersliktir. Khan "Dünya Okulu" adlı kitabında karma dersliği ya da kendi tabiriyle ideal sınıfı; farklı yaşlardan öğrencilerin tek sınıfta olduğu, herkesin aynı şeyi yapmak zorunda olmadığı, bilgisayar temelli derslerle yaratıcılık ve ucu açık öğrenmelerin desteklendiği ve sınıfın asla müfredatla sınırlandırılmadığı bir sınıf olarak tanımlamaktadır. Çünkü ona göre eğitim müfredatları standartlaştırılabilir, ama öğrenme asla standartlaştırılmaz.

Khan'a göre, dünyanın her yerinde beyin gücüne ihtiyaç oldukça artmıştır. Ancak eğitim sistemleri ile onun hatalarla dolu test etme ve not sistemi, öğrencilerin tam potansiyellerine ulaşma şansını engellemektedir. Çünkü günümüzde okullar, test sonuçlarını bir öğrencinin doğuştan gelen becerisinin ya da potansiyelinin ölçüsü olarak kabul etmektedirler. Ayrıca yaratıcılık, okullarda oldukça ihmal edilmektedir ki günümüzde üniversiteler bile çok az pratik sınırlamayla entelektüel hakikatlerin ve saf araştırmanın peşinden gidilebilmesi için gerçek dünyadan yalıtılmış yerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki şu an yaz stajları, kamu kurumları haricinde işverenler tarafından zeki ve yetenekli öğrencilerin keşfi için kullanılmaktadır.

Khan, yapılan araştırmalara göre öğrencilerin dikkat sürelerinin 10-18 dakika arasında değiştiğini, ancak okullarda ders süreleri hesaplanırken bu durumun çoğunlukla göz ardı edildiğini belirtmektedir. Ayrıca ev ödevlerinin standartlaştırılmış sınıf öğrenmelerinin yetersizliğine işaret ettiğini ve sınıf içi öğrenmelerde tekrar yapılmadığında öğrenmenin kalıcılığının azaldığını söyleyen Khan, 21. yüzyıl için yaz tatili uygulamasının eğitim sistemleri için yeniden düşünülmesi ve tasarlanması gereken bir konu olduğunu vurgulamaktadır.

Salman Khan'ın "Dünya Okulu" adlı kitabının analizi sonucunda şu önerilere ulaşılmıştır:

- Eğitim sistemleri öğrencilerin ne kadar öğrenebileceğine değil, en az ne öğrenmeleri gerektiğine yoğunlaşmalıdır.
- Eğitim, her yaşta insan için gereklidir ve ömür boyu sürmelidir.
- Bireysel öğrenme farklılıkları, öğrenme ortamlarında mutlaka dikkate alınmalıdır.
- Öğrenci değerlendirmesi, süregelen ve yıllara yayılmış bir anlatı ve yaratıcı işlerden oluşan bir portfolyo ile yapılmalıdır.
- Tam öğrenmede müfredat zaman temelinde değil, anlama ve başarı hedefleri temelinde yapılandırılmalıdır.
- Öğrenci, öğrenmede aktif olmaya zorlanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme süreci içerisinde, öğrenmenin kalıcılığını artırmak için yaparak öğrenme ve tekrar teknikleri mutlaka uygulanmalıdır.
- Eğitim sürecinde ortaya çıkan öğrenme boşlukları tespit edilerek eksik öğrenmeler mutlaka telafi edilmelidir.
- Bürokrasi ve ekonomi iyi yönetilerek öğretmen maaşları daha iyi bir hale getirilmelidir.
- Öğretmen başına düşen öğrenci oranı düşürülerek her öğrencinin alabileceği öğrenme rehberliği artırılmalıdır.
- İş başvurusu yapacak her bir bireyin eşit şartlarda yarışabilmesi için, belirli bir alanda seçkin bir diploma sahibinin bildiği kadar bildiğini kanıtlayabilecek bir "mikro-referans sistemi" oluşturulmalıdır.
- Geleceğin okulu; tıpkı şirketlerde olduğu gibi ihtiyaca binaen tatile istenildiği zaman çıkılabilen, herkesin kendi öğrenme hızında ilerlediği, ders kaçırma gibi bir derdin

olmadığı, okul deneyiminin yıl boyu sürdüğü ve karma sınıflar olduğu için üst sınıfa geçmek gibi bir derdin olmadığı bir yapıda tasarlanmalıdır.

- “Dünya Okulu”; çocuğun doğal merakını ve yaratıcılığını keşfetmeyi sağlamalı, sezgisel olarak öğrenmenin tam olarak gerçekleşmesini sağlamalı, kişisel öğrenme hızına göre planlanmalı ve herkesin ulaşabilmesi için bilgisayar temelli olmalıdır.

Destek ve Teşekkür

Bu makalenin bir bölümü, 10-14 Mayıs 2022 tarihleri arasında İzmir’de düzenlenen Eğitim Yönetimi Forumu’nda (EYFOR-13) sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Yazarlar olarak, araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecine yönelik herhangi bir destek ya da teşekkür beyanımız bulunmamaktadır.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın planlanmasından uygulanmasına, verilerin toplanmasından verinin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışmanın yazım sürecinde bilimsel etik ve alıntı kurallarına uyulmuş, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

KAYNAKÇA

- Altan B. A. (2018). Değişen dünyada değişen okul. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1579-1588. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2161>.
- Binbaşıoğlu C. (2014). Başlangıçtan günümüze Türk eğitim tarihi (2.Baskı), Ankara, Anı Yayınları.
- Celkan H. Y. (2019). *Eğitim sosyolojisi* (1.Baskı). Elâzığ, Asos Yayınları.
- Çağlar İ. (2015). *Bireysel, örgütsel ve toplumsal düzeyde: değişim ve değişim yönetimi*. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çiydem, E. ve Ahi, B. (2019). II. Meşrutiyet dönemi okul öncesi eğitim alanında pedagojik yaklaşım ve etkilenmeler. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(1), 24-43.
- Danişman, Ş. (2012). Montessori yaklaşımına genel bir bakış ve eğitim ortamının düzenlenmesi. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 1(2), 85-113.
- Devellioğlu, F. ve Kılıçkını, N. (1982). *Osmanlıca-Türkçe okul sözlüğü*. İstanbul, Rafet Zaimler Kitabevi.
- Dünya Bankası (2022, 14 Şubat). <http://www.worldbank.org/en/topic/>.
- Ereş, F. (2021). *Toplumsal kalkınma*. 2.Baskı. Ankara, Pegem Akademi Yayınları.
- Ertürk S. (1984). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara, Yelkentepe Yayınları.
- Ertürk S. (1986). *Türkiye'de bazı eğitim sorunları üzerine düşünceler*. Ankara, Yelkentepe Yayınları.
- Giddens, A. (2006). *Sociology*. Cambridge: Polity Publishing.
- Hecht, Y. (2022). *Demokratik okullar*. 1.Baskı. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Hoepfl, M. C. (1997). Choosing qualitative research: A primer for technology education researchers. *Journal of Technology Education*, 9(1), 47-63.
- Hooks, B. (2021). *Sınırları aşmayı öğretmek: Özgürlük pratiği olarak eğitim*. İstanbul: Nota Bene Yayınları.
- Khan S. (2014). *Dünya okulu (eğitimi yeniden düşünmek)*. (6.Baskı). İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
- Khan Akademi. (2022). (<http://www.khanacademy.org.tr/>).
- Locke J. (2004). *Eğitim üzerine düşünceler*. (2.Baskı). (Hakan Zengin, Çev.). İstanbul, Morpa Kültür Yayınları.
- Sak, R., Sak, İ., Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Sal Khan (2022). (https://tr.wikipedia.org/wiki/Sal_Khan).
- Şişman M. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tezcan M. (1997). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara, Şafak Matbaacılık.
- TDK (1998). *Türkçe sözlük*. (1.Cilt A-J). Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Todaro, M. ve Smith, S.C. (2011). *Economic development*. London: Addison-Wesley Longman Publishing.
- Tüfenkçi, S. ve Çetin, M. (2017). *Rousseau'da insan doğası ve değerler eğitimi*. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16(32), 487-506. <https://doi.org/10.14395/hititilahiyat.378974>.
- Ülken H. Z. (2019). *Türkiye'de çağdaş düşünce tarihi*. İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Variş F. (1998). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul, Alkım Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Education is one of the widest and most versatile fields of activity of the society that societies train their citizens in their own unique educational process in accordance with their own cultural codes. Therefore, it is necessary to talk about two functions of education. The first function of education to enable individuals to become aware of their abilities, especially their interest and curiosity and to provide them with new skills within the scope of 21st century skills especially mental skills. The other function of education is to help individuals realize themselves to improve society and humanity to enable them to interact with the knowledge of the age and the right ones from previous ages and to learn and develop this information. In this research, it is aimed to analyze and evaluate the book named "The One World Schoolhouse: Education Reimagined" written by Salman Khan and arousing great interest in the world, especially for the planning of future education. For this reason in the study, "document analysis" method, one of the qualitative research methods was adopted in the careful and systematic examination of written documents as a data source. In order to collect data, the "document review" technique, which includes the analysis of written materials about the research topic, was used. In the research; it has been concluded that an online-based

"World School" idea, which directs the child's natural curiosity to discover and produce by learning new things, reveals the creativity of children, puts intuitive learning at the forefront, adjusts the education planning. Nowadays "World School" idea to the personal learning pace and within the principle of equal opportunity in education, it can be realized despite all the negativities.

Method

In the research, "document analysis" one of the qualitative research methods was adopted in the careful and systematic examination of written documents as a data source. Document analysis is a scientific research method that can be defined as the collection, review, inquiry and analysis of various documents as the primary source of research data (Sak and at all, 2021). Document analysis is one of the most valuable information sources for qualitative researchers (Hoepfl, 1997) and by looking at the documents, many detailed information about the researched phenomenon can be obtained (Travers, 2001).

In order to collect data in the research, the document analysis technique which includes the analysis of written materials containing information about the research subject was used. In this context, the book named "The One World Schoolhouse: Education Reimagined" written by Salman Khan was determined as the main data source of the research. Apart from the book, an internet-based research was conducted on Salman Khan and Khan Academy.

Research was carried out in four stages. At the first stage was introduced Salman Khan, author of the book "The One World Schoolhouse: Education Reimagined". In the second stage; Khan Academy, an online education platform used by people of all ages in the world and in our country was mentioned detail in the book "The One World Schoolhouse: Education Reimagined" founded by Salman Khan. In the third stage; The book titled "The One World Schoolhouse: Education Reimagined" written by Salman Khan and arousing great interest in the world; Introduction (World Class Free Education for Anyone, Anywhere), Part 1 (Learning to Teach), Part 2 (Fragmented Model), Part 3 (In the Real World), Part 4 (World School) and Conclusion (Time for Creativity) Creating) sections were analyzed. In the fourth and last stage, in line with the book analysis made in the third stage, determinations and inferences were made about how the school and education systems of the future should be.

Findings

Salman Khan wrote the book "The One World Schoolhouse: Education Reimagined" to describe the Khan Academy and its aims and aims in education.

In the book; with the video archive active and individual speed-based learning, presenting information and analyzing data at the lowest cost, providing the most comprehensive, clear and up-to-date curriculum, eliminating bad educational experiences, realizing the learning levels of individuals and revealing the curiosity of learning in individuals, It has been mentioned that it makes education portable, unrestricted, flexible and personal, allowing equal opportunities in education and accessibility to education.

Conclusion and Discussion

Salman Khan in his book "The One World Schoolhouse: Education Reimagined" he was said that today a standardized and controlled traditional education model is used, the main problem in this education model is to understand how the students learn, not what they learn. According to that one hundred and twenty years of traditional education model (Prussian Model-k12) has never been questioned, has never undergone radical changes and has never been adapted to today's conditions. For this reason, although a wide variety of educational

activities have been carried out on mastery learning, the realization of full learning in the classroom environment has still not been achieved.

According to Khan, "individual speed-based active learning", "presenting the most comprehensive, "clear and up-to-date curriculum", "making individuals aware of their learning levels", "technology makes education portable", "unrestricted, flexible and personal", which cannot be realized in the traditional education model. Important education problems such as "enable education", "enable equal opportunities in education and accessibility to education" can be solved with internet-based online education platforms or educational videos. Because according to Khan, internet-based learning offers advantages in understanding the connections between lessons in a deeper and permanent way and transforms the time that teachers spend on lectures into a free time period that includes teachers guiding students learning. Thus, teachers are given more opportunities to teach. The passive classroom environment turns into a workshop. In this way, the student can take responsibility or an active role in the learning process. Khan Academy, which has the idea of offering world-class free education to everyone, everywhere, especially appeals to disadvantaged segments as an ambitious education platform for internet-based learning.